

Minimální preventivní program

Č. j. 182/2020

Školní rok: 2024/2025

Vypracovala: Bc. Kateřina Ficová – školní metodik prevence

Na vědomí: Školská rada při ZŠ Vedrovice,

Údaje o škole a školském zařízení:

MŠ a ZŠ Vedrovice,
okres Znojmo, příspěvková organizace
Vedrovice 325, 671 75
IČO: 70998159
ID: hgzvsvfx
Tel.: 603 176 006
E-mail: reditelka@zsvedrovice.cz

Počet žáků ZŠ: 51 (1 žákyně navštěvuje školu v zahraničí)

Třídy:

1. ročník (10 žáků)
2. ročník (15 žáků)
- 3., 4. a 5. ročník (25 žáků)

Školní poradenské pracoviště:

Výchovný poradce:

Mgr. Hana Vančurová, ředitelka ZŠ

Školní metodik prevence:

Bc. Kateřina Ficová

Členové školního poradenského pracoviště jsou k dispozici dle individuální potřeby a domluvy. Informační roli plní nástěnná tabule zavěšená na chodbě u hlavního vchodu, informace dostávají také rodiče prostřednictvím webových stránek školy (www.zsvedrovice.cz).

Školní metodik prevence dle potřeby poskytuje konzultace učitelům, žákům, příp. rodičům. Ti se mají možnost na něj a další pedagogy obracet dle aktuální potřeby.

Východiska MPP

Minimální preventivní program (dále MPP) v souladu s § 29 odst. 1 a § 30 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb. (Novela školského zákona č. 101/2017 Sb.) a § 18 písm. c) zákona č. 379/2005 Sb. do prevence sociálně – patologických jevů u dětí, žáků a studentů na školách a školských zařízeních zařazuje:

- rizikové chování (také v dopravě),
- konzumaci drog a alkoholu,
- kouření,
- kriminalitu (krádeže apod.),
- gambling,
- záškoláctví,
- rizikové chování (i sexuální),
- syndrom týraného dítěte – CAN,
- domácí násilí,
- kyberšikanu,
- poruchy příjmu potravy, sebepoškozování,
- šikanování a jiné násilí,
- rasismus, intoleranci
- nová náboženská hnutí, příslušnost k subkulturám atd.

Vychází z:

- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027;
- Pomůcky k nově zakotvený právům a povinnostem pedagogických pracovníků a vyloučení žáka nebo studenta k 1. 9. 2017;
- Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízení MŠMT ČR č. j.: 21 291/2010-28) + přílohy pro jednotlivé typy rizikového chování;
- Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j. MSMT-21149/2016).

Období školního vzdělávání je velmi významné při formování osobnosti mladých lidí. Preventivní působení je nástrojem, kterým lze pozitivně působit na postoje a hodnoty dětí. Při realizaci primárně preventivních programů oslovujeme cílovou skupinu v jejím přirozeném prostředí, tedy ve škole. Oblasti prevence rizikových projevů chování ve školním prostředí věnujeme mimořádnou pozornost.

Analýza současné situace

a) Interní zdroje školy pro realizaci MPP

ZŠ Vedrovice je malotřídní škola, také letos má tři třídy, celkový počet žáků v letošním školním roce je 28 (+ 1 žákyně a 1 žák v zahraničí). Školu navštěvují ve většině žáci žijící ve Vedrovicích. Budova je přízemní, není bezbariérová. Budova MŠ není součástí budovy ZŠ. Nižší počet žáků v jednotlivých třídách umožňuje učitelům individuální přístup k dětem. 3 vyučující 1. stupně, 1 vychovatelka školní družiny i provozní zaměstnanci školy spolupracují při všech aktivitách, které jsou pro děti připravovány. Některé akce jsou připravovány ve spolupráci s MŠ. Vedení školy aktivně pomáhá při realizaci jednotlivých bodů Minimálního preventivního programu (MPP).

Současná situace v jednotlivých třídách

Zjištění stávající situace v ZŠ proběhlo a průběžně bude probíhat během roku monitoringem, mapováním, depistáží a pedagogickou diagnostikou (specifika a charakteristické znaky školy). Probíhá spolupráce pedagogů jednotlivých tříd s paní vychovatelkou ve školní družině.

U žáků v jednotlivých třídách učitelé řeší různé problémy - např. zapomínání pomůcek, neplnění zadaných úkolů, hlučnost, nekázeň v hodinách a o přestávkách, u některých i užívání vulgarismů, nevhodné chování ke spolužákům, neuznávání autority apod.

Rodiče problémových žáků mohou být o nevhodném chování svých dětí informováni telefonicky, písemnou formou nebo mohou být pozváni do školy. Ve většině případů jsou o problémech v chování informováni rodiče na pravidelných individuálních pohovorech (na třídních schůzkách).

Přestupky, které se týkají závažnějšího provinění proti školnímu řádu, jsou řešeny kázeňskými opatřeními v souladu se Školním řádem. Problémy výraznějšího rázu mohou být řešeny ve spolupráci: TU, vedení školy, výchovný poradce, ŠMP. Dále pak k závažnějším případům lze přizvat pracovníky odborných institucí (Krizové centrum, OSPOD Moravský Krumlov, PPP Znojmo apod.).

Dojde-li ve třídě k projevu některého negativního jevu, řeší danou situaci přítomný pedagog či vychovatel (pedagogický pracovník), následně informuje třídního učitele a ŠMP o problémovém chování.

Pedagogičtí pracovníci jsou k dispozici žákům a jejich rodičům dle domluvy.

Externí zdroje pro realizaci MPP školy

Realizace MPP závisí na spolupráci s dalšími organizacemi:

- Okresní metodik preventivních aktivit:

Mgr. Martina Voborná (voborna@skolyjm.cz) PPP Znojmo

- Krajský školský koordinátor prevence:

Mgr. Lenka Možná (mozna.lenka@kr-jihomoravsky.cz), kraj@hanx.cz (kraj@hanx.cz)

- Odbor školství a kultury MěÚ MK: Lenka Benáková, Ing. Marie Brücková
- Odbor sociálních věcí MěÚ MK
- Městská knihovna MK, Obecní knihovna, muzeum a informační centrum Vedrovice
- Městská policie ČR, Policie ČR
- ZUŠ a DDM MK – volnočasové aktivity
- okolní školy – návaznost a úspěšnost přestupujících dětí na 2. stupeň ZŠ
- Školská rada – organizace preventivních aktivit pro děti z MŠ a ZŠ
- zájmová sdružení ve Vedrovicích
- Liga lidských práv
- Férová škola
- projekt Ovoce do škol
- Správa Národního parku Podyjí

Cíle MPP

a) Dlouhodobé cíle:

- Rozvoj osobnosti žáka, učení se dělat rozhodnutí vedoucí ke kvalitnímu prožití života
- Rozvoj autonomie a sebeřízení žáků jako vlastníků svého učení (zlepšování výsledků učení)
- Zlepšování celého klimatu ve škole (v jednotlivých třídách)
- Zlepšování spolupráce a vztahů všech pracovníků
- Zlepšování spolupráce a vztahů mezi rodinami a školou
- Zlepšování spolupráce a vztahů s okolím

b) Krátkodobé cíle:

- všestranný rozvoj osobnosti žáků, rozvoj emoční a sociální inteligence u dětí (komunikace, spolupráce, empatie, tolerance, úcta, sebeúcta);
- rozvoj zdravého životního stylu, důraz na bezpečné prostředí (příznivé klima tříd);
- motivační hodnocení, sebehodnocení žáků, formativní hodnocení;
- zvládání základních sociálních dovedností – zodpovědný přístup ke každodenním problémům, týmová spolupráce, partnerské vztahy;
- spolupráce s dalšími pracovníky školy při řešení otázek v postupech výchovné práce;
- spolupráce s rodinami a zákonnými zástupci žáků;
- spolupráce s organizacemi zabývajícími se primární prevencí či volnočasovými aktivitami;
- spolupráce s dalšími organizacemi (včetně vedení obce Vedrovice, vedení okolních škol a školských zařízení);
- spolupráce s institucemi v oblasti prevence sociálně patologických jevů (PČR, MěÚ, OÚ, OSPOD, MěP);
- vzdělávání ŠMP a dalších pedagogů, sdílení dobré akce, pořádání seminářů;
- informování rodičů o jednotlivých akcích a společné akce pro rodiče.

Realizace MPP

Primární prevence neboli předcházení má dvě oblasti:

1. Nespecifická primární prevence

– prevence v rodině, aktivity podporující zdravý životní styl, osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, např. zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání. Nemají přímou souvislost se sociálně patologickými jevy.

Aktivity v MŠ:

- a) adaptace dětí na pobyt v MŠ
- b) zvládání sebeobslužných a hygienických návyků (zdravá výživa, dodržování pitného režimu, kultura stolování)
- c) bezpečnost v MŠ i mimo ni
- d) pohybové aktivity (zejm. spontánní)
- e) hry a hraní, prožitkové učení
- f) sociální hry a hraní rolí
- g) námětové hry
- h) společná stavba nebo kresba
- i) prvky dramatické výchovy
- j) polytechnická výchova
- k) sdružení rodičů a přátel školy při MŠ
- l) Mikuláš v MŠ

Aktivity v ZŠ:

- a) třídnické práce a relaxační chvílky o přestávkách (rozvoj her) či ve školní družině, informativní schůzky pro rodiče
- b) práce žákovské samosprávy (třídní služba, předseda tříd)
- c) kroužky, doučování
- d) projektové dny
- e) program Předškolák – pro budoucí prvňáčky a jejich rodiče
- f) Vánoční vystoupení a vánoční jarmark Ladovy Vánoce, besídky tříd
- g) vystupování u památníku, kladení věnců u slavnostní příležitosti
- h) vystupování pro seniory
- i) aktivity na Den obce Vedrovice,
- j) vystupování ke Dni matek, oslava Dne dětí, školní výlet
- k) čtenářské dílničky a projekty, požární poplachové cvičení
- l) ekologické aktivity – Uklidme Česko, Den Země, další ekologické aktivity

Aktivity pro rodiče:

- a) informace o aktivitách školy (rodičovské schůzky, žákovské knížky, webové stránky školy, e-mail)
- b) pravidelné informace o žákovi
- c) seznámení s MPP prostřednictvím třídních učitelů na rodičovských schůzkách a ŠR
- d) metodická pomoc rodičům při řešení rizikového chování
- e) společné aktivity pro žáky a rodiče (např. Dny otevřených dveří, akce Krabice od bot – podpora dětí chudších rodin ČR, workshopy, společné pečení s babičkami na Vánoce; sběr kaštanů, citronové a pomerančové kůry; nocování ve škole)

Specifická primární prevence

- aktivity a programy, které jsou zaměřeny specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků.

Aktivity v ZŠ:

- a) **Prevence ve výuce** – jednotlivá témata prolínají učivem všech ročníků – prvouka, přírodověda, vlastivěda, český jazyk, výtvarná a tělesná výchova (plavání) aj.
- b) **Prevence v rámci organizace školy** – ochranný režim v ZŠ vychází ze Školního řádu. Je realizován dohled nad žáky tak, aby v době mimo vyučování byla pokryta všechna riziková místa (chodby, šatna, školní jídelna). ŠŘ je nastaven tak, aby zajišťoval ochranu a bezpečnost žáků před projevy rizikového chování. Školní metodik prevence je aprobovaný speciální pedagog a úzce spolupracuje s ostatními pracovníky školy (ředitelkou = výchovnou poradkyní, vychovatelkou ŠD, dalšími pedagogy).
Plán konzultací: Konzultace budou realizovány dle aktuální potřeby.
- c) **Zapojení do komplexního programu primárního preventivního programu** – škola je zapojena do KPPP jehož garantem je MěÚ MK, odbor školství a školní metodik prevence. Jde o program, který prolíná všemi ročníky.

Během školního roku budou zařazovány akce a programy dle aktuální nabídky a situace.

Forma programů:

- Přednáška, prezentace informací
- Interaktivní skupinová diskuse
- Zážitekový program
- Návčik a trénink dovedností
- Individuální práce s dítětem, rozhovor či edukace

Pedagogický sbor a vedení školy, další pracovníci školy

V letošním školním roce se vyučuje v 5 ročnících a bude dbáno na plnění plánovaných výstupů a rozvoj klíčových kompetencí žáků začleněním vhodných metod a forem výuky.

Průběžně bude obměňována nástěnka – v II. pololetí (věnovaná také prevenci), k propagaci školy bude také využit místní tisk (Zpravodaj Vedrovice), webové stránky školy, příp. regionální tisk.

Žáci budou mít v době přestávek možnost sledovat videa zaměřená na prevenci rizikového chování.

Pedagogičtí pracovníci budou dbát na včasné odhalení vývojových poruch učení a chování, v případě potřeby vytvoří žákům plán podpůrných opatření a navrhnou vyšetření na odborných pracovištích. Dále bude škola postupovat dle doporučení těchto pracovišť. Rizikovým žákům budou pedagogové věnovat zvýšenou pozornost.

Ve škole bude efektivně pracovat školní družina a děti budou mít možnost navštěvovat zájmové kroužky.

Vzdělávání pedagogických pracovníků

Pedagogové se budou účastnit dalšího vzdělávání dle potřeby a aktuální nabídky, vzájemně spolupracovat a sdělovat si aktuální informace o problémech žáků. Budou též spolupracovat s odborníky a specialisty na danou problematiku.

Pedagogičtí pracovníci se budou účastnit vzdělávacích metodických akcí i akcí pořádaných např. KPPP (zejména přednášky určené ředitelům škol, výchovným poradcům, školním

metodikům prevence, vyučujícím integrovaných žáků, třídním učitelům). Pedagogičtí pracovníci budou seznámeni s MPP na školní rok 2020/2021 a budou informováni o jednotlivých akcích na poradách nebo formou sdílené složky, stejně jako ostatní zaměstnanci školy. Zároveň budou s vedením školy a školním metodikem prevence koordinovat jednotlivé akce. Všichni pedagogové mají možnost vypůjčit si studijní materiál od ŠMP a využívat k dalšímu vzdělávání internet.

Zákonní zástupce, rodiče

O práci ŠMP jsou obvykle rodiče informováni v září na úvodní schůzce paní ředitelkou. V tomto školním roce budou také informace vkládány na webové stránky – Aktuální informace nebo Školní poradenské pracoviště – ŠMP – Dokumenty.

Kontakty do školy jsou uvedeny na webových stránkách školy nebo v žákovských knížkách žáků. O termínech jednotlivých preventivních programů jsou rodiče informováni na webu školy, v deníčcích nebo ŽK.

Rodiče budou moci vyjadřovat své názory a připomínky na třídních schůzkách a také prostřednictvím svých volených zástupců ve Školské radě.

Rodiče žáků budou prostřednictvím třídních schůzek seznámeni se Školním řádem, MPP apod. Dále budou rodiče zváni k účasti na celoškolských akcích – besídky, kulturní akce, ale i vyzvání k pomoci – sponzorské příspěvky, pomoc při školních akcích, školních výletech, vedení některých kroužků apod.

Rodiče mají, stejně jako jejich děti, možnost využívat konzultace s jednotlivými pedagogy dle domluvy.

Spolupráce s obcí a složkami

Rovněž v letošním školním roce budeme pokračovat ve spolupráci s obcí Vedrovice, která podporuje mimoškolní aktivity pořádané školou (výlety, výstavy apod.), činnost některých kroužků (např. rybářský), nebo některé akce sama pořádá.

Evidence a efektivita

ŠMP a TU si vedou vlastní záznamy z jednání se žáky, rodiči a ostatními vyučujícími. Je vedena sdílená složka s akcemi MŠ a ZŠ, kam pedagogové jednotlivé akce vepisují. Také je vedena tabulka dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků DVPP. Akce jsou zapisovány v TK a v týdenních plánech školy.

Závažná jednání s problematickými žáky budou probíhat v ředitelně školy za přítomnosti rodičů, je vyhotoven zápis. Plnění závěrů z jednání se bude ověřovat při následných schůzkách s rodiči a žáky nebo pohovorech s žáky. Vyhodnocování akcí bude probíhat formou diskuse se žáky ve třídě nebo dotazníky, s učiteli na poradách. V závěru školního roku ŠMP vypracuje vyhodnocení MPP (závěrečné hodnocení), které bude součástí výroční zprávy školy.

5. Informační zdroje

- informace od okresního metodika prevence, informace získané z odborných seminářů a pracovních setkání ŠMP, internetové stránky zaměřené na oblasti rizikového chování, publikace a časopisy zaměřené na oblasti rizikového chování, poznatky získané na základě vlastního šetření, informace od zaměstnanců a žáků školy, informace z médií

Sebevražedné chování

Varovné signály aneb jak to může vypadat, pokud žák pomýšlí na sebevraždu. Zásadním varovným znakem je, když se žák začne projevovat významně jinak, než tomu bylo dopsud.

Změny v chování:

- *samotářství, vyhýbání se kamarádům či oblíbeným činnostem*
- potíže se soustředěním
- zhoršený školní prospěch
- rizikové chování (např. užívání návykových látek)
- změna chuti k jídlu
- potíže se spánkem (např. polehávání či pospávání v hodinách)
- potíže ve vztazích
- zanedbávání svého vzhledu
- sebepoškozování
- *zabývání se myšlenkami na sebevraždu či ukončení života*
- *vyhledávání informací o sebevraždě, shromažďování prostředků k vykonání sebevraždy (např. lano, léky)*
- *rozdávání osobních věcí*

V prožívání:

- náhlé změny nálad
- *dlouhodobý smutek, plačtivost*
- zvýšená úzkostnost
- *podrážděnost, výbuchy vzteku*
- vyčerpanost, apatie, pasivita
- nízké sebehodnocení a sebedůvěra

V komunikaci:

- *ne/ přímé vyjádření, že chce zemřít*
 - *Přál/a bych si být mrtvá. Nechci žít. Kéž bych se nikdy nenarodil/a.*
- *vyjádření beznaděje*
 - *Nic nemá smysl. Můj život nemá smysl.*
- *vyjádření toho, že je všem na obtíž*
 - *Kdybich tu nebyl/a, nikomu bych nechyběl/a.*
- psaní deníku či básní, ve kterých se objevuje téma smrti či sebevraždy
- loučení se s ostatními, dopisy na rozloučenou

Není pravda, že kdo o sebevraždě mluví, ten ji nespáchá.

Realita: Kdo o sebevraždě mluví, pravděpodobně o ní přemýšlí, zejména když o ní mluví opakovaně a ve spojení s dalšími varovnými příznaky. Je důležité o sebevraždě otevřeně mluvit.

Role pedagoga

Pedagog by měl:

- být všímavý a podpůrný
- znát varovné signály, které mu pomohou identifikovat ohroženého žáka
- mít osvojený způsob vhodné komunikace při výskytu tématu sebevraždy
- vědět, na koho se dále obrátit, jaké jsou možné další kroky
- pracovat v týmu, téma sebevraždy by nikdy neměl řešit pedagog sám

- pečovat i o své duševní zdraví a věnovat se psychohygieně

Úkolem pedagoga je **rozpoznat žáka v ohrožení a přesunout jej v systému péče dále.**
Úkolem pedagoga **není diagnostikovat žáka, poskytovat či nahrazovat odbornou péči.**

Akutní riziko – pokus o sebevraždu

Jde o situace, kdy si žák ve škole patrně ublížil (např. pořezal se, spolykal prášky), chystá se k tomu, chystá či vyhrožuje, že si ublíží. První dospělý, který žáka najde, by měl:

- snažit se jednání zabránit, pokud lze, nebo poskytnout první pomoc
- zůstat s žákem a nenechat ho o samotě
- zavolat Rychlou záchranou službu (155)
- zavolat si na pomoc další dospělou osobu, která mu pomůže situaci řešit
- zavolat zákonným zástupcům žáka a informovat je o situaci

Po situaci by měl pedagog vytvořit zápis o situaci a informovat ředitele školy, příp. ředitelem dalšího pověřeného pracovníka (ideálně někdo ze ŠPP). Stejně tak má škola povinnost zaznamenat situaci do Knihy úrazů.

Zákonní zástupci bývají situací zaskočení už proto, že v ní bývají poprvé. Větší zkušenost se sebevražednými úmysly dětí mají zaměstnanci školy. Zákonní zástupci mohou pocítovat bezmoc podobně jako jejich dítě a snažit se situaci zlehčit, mohou se obávat, že mluvit o sebevraždě znamená k ní dítě navádět atp.

Pomoci jim může ŠPP, Linka pro rodinu a školu (116 000) anebo Rodičovská linka Linky bezpečí (606 021 021) anebo Orgán sociálně právní ochrany dětí (OSPOD). Obě zmíněné linky fungují i pro učitele.

Na koho se obrátit:

Přehled zdravotních a sociálních služeb najdete zde: <https://psychiatrie.uzis.cz/> nebo zde: <https://www.nzip.cz/vyhledavaci-mapy>

Linka bezpečí

Pro děti a mladistvé do 26 let.

Tel.: 116 111

Web: <https://www.linkabezpeci.cz/>

Rodičovská linka

Pro rodiče, příbuzné, pedagogy a všechny, kteří mají nějakou starost o dítě.

Tel.: 606 021 021

Web: www.rodicovskalinka.cz

Linka pro rodinu a školu

Pro rodiče, příbuzné, pedagogy i děti.

Tel.: 116 000

Web: www.linkaztracenedite.cz

Poradna Vigvam

Podpora pro rodiny, které zasáhla smrt blízkého, nabízí školám konzultace, vzdělávání a intervenci ve škole v případě úmrtí. Web: <https://poradna-vigvam.cz/>

Kompletní informace k metodickému doporučení najdete na stránkách ŠPP

Program prevence šikanování

Šikana a škola – co můžeme očekávat

Škola je místem, kde může šikana vzniknout. Koncentrace žáků, dostatečný výběr „obětí“, prostory, kam oko pedagoga nedohlédne, skupiny, které dají vyniknout „silným“ a snadno odhalí „slabé“.

Co je a co není šikana

Šikana je každé chování splňující tyto znaky:

- je cílené vůči jednotlivci nebo skupině žáků - oběti
- jeho záměrem je oběť ohrozit, ponížit, či zastrašit
- je obvykle opakované, často dlouhodobé
- existuje jedinec nebo skupina, jimž přináší prospěch nebo uspokojení – agresori
- oběť se mu neumí bránit a dlouhodobě trpí

Šikanou není:

- jednorázová rvačka, nevhodný vtip, běžný konflikt
- vyčlenění žáka z kolektivu, pokud není motivováno snahou ublížit či pobavit se na jeho účet

Základní formy šikany:

- fyzická šikana – bytí, vydírání, loupež, poškozování věcí, sexuální obtěžování
- psychická šikana – nadávky pomluvy, vyhrožování, zesměšňování

Rozhodující pro posouzení, zda se jedná o šikanu, je subjektivní vnímání agresora a oběti, tedy na jedné straně prospěch a potěšení, na druhé rostoucí utrpení.

Intenzita šikany, není-li řešena, se časem stupňuje. Po určité době dosahuje nebezpečných až kriminálních rozměrů.

Cíle školy:

1. snažit se vytvořit prostředí omezující vznik šikany – prevence
2. být ve střehu a odhalit počínající šikanu dříve, než se plně rozvine
3. vhodnými prostředky jí zamezit – každý případ vyžaduje specifické řešení

Odpovědnost za plnění programu

Jak poznáme, že by se mohlo jednat o šikanu?

Příklady přímých příznaků – nutno začít neprodleně řešit!

- soustavné posměšné poznámky, nadávky, hrubé žerty, hanlivá přezdívka atd. na adresu určitého žáka (pokud to žák těžko snáší a trpí tím)
- jednostranné vyžadování věcných, či peněžních darů, ať pod pohrůžkou fyzického násilí, nebo hrozbou odpírání kamarádství
- jeden žák vystupuje vůči druhému často v roli „sluhy“, či „otroka“ – plní jeho příkazy, vykonává za něj různé práce
- opakované rvačky, v nichž se buď objevuje výrazný fyzický nepoměr sil, nebo jedna strana nemá viditelně zájem a snaží se uniknout
- často opakované pošťuchování, strkání, údery, poškozování věcí, které žák neoplácí
- na žáka je vyvíjen nátlak k vykonání nemorálních až trestných činů

Příklady nepřímých znaků šikany – mohou mít i jiné příčiny, nutno zvýšit pozornost!

- potencionálně šikanovaný žák se zdržuje stranou od ostatních, nemá kamarády
- přestávky tráví v bezpečné blízkosti učitelů, nebo mimo třídu
- vymýšlí si záminky, aby nemusel být ve třídě
- jeho prospěch se náhle nevysvětlitelně zhoršuje, nesoustředí se na učení
- má často poškozené a rozházené věci, často se mu ztrácí
- při týmových sportech bývá volen mezi posledními
- má-li promluvit před třídou, je nejistý a ustrašený
- působí smutně, stísněně
- často chybí z nejasných důvodů, nevolnost, bolesti hlavy atd.

Postup třídního učitele, má-li podezření na šikanu

Pokud několik výše uvedených signálů vzbudí podezření, že jde o šikanu, odložte veškerou práci, není nic důležitějšího než situace žáka. Ideální je, když se žák svěří. Rozptýlte jeho obavy, že žaluje, vyzvedněte jeho sílu a odvalu sdělit tyto závažné skutečnosti. Přesvědčte ho, že mu chcete pomoci, poskytněte mu veškerou oporu. Odlište běžnou šarvátku od skutečné šikany a určete rozdíl mezi šikanou a škádlením.

Postup při řešení šikanování

1. Upozorníme metodika školní prevence, výchovného poradce či vedení školy
2. Provedeme diskrétní rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, případně s oběťmi
3. Nalezneme vhodné svědky.
4. Vedeme konfrontační rozhovory se svědky (nikoliv mezi obětí a agresory)
5. Zajistíme ochranu obětem, ale mluvíme s nimi jako s posledními
6. Vedeme rozhovor s agresory a konfrontaci mezi nimi
7. Pozveme rodiče agresora na jednání s vedením školy a informujeme je o události a možnostech potrestání žáka
8. Pro potrestání agresorů použijeme tato výchovná opatření: napomenutí či důtka třídního učitele, důtka ředitele, snížení známky z chování, převedení do jiné třídy, nebo doporučit rodičům obětí i agresora návštěvu ambulantního oddělení střediska výchovné péče o děti. I agresora je nutné řádně opečovat a dále s ním pracovat (jeho náhled na

vlastní chování, motivy, rodinné prostředí), v případě potřeby mu zprostředkovat péči PPP nebo jiných odborníků. Důležitou součástí řešení šikany je práce se třídou, ve které k šikaně došlo. Provádí metodik prevence ve spolupráci s TU, případně externí organizace pozvaná školou.

Doporučená literatura: Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení –

Č.j. 24 246/2008-6